

Альтернативні паливно-енергетичні ресурси та законодавчі особливості їх закупівель

За даними Державної служби статистики України, протягом 2016 року підприємства й організації всіх видів економічної діяльності використали 114,8 млн т. у. п. (т. у. п. — тонни умовного палива. Умовне паливо — одиниця, яку використовують для зіставлення ефективності різних видів палива і їх сумарного обліку.) (первинних і вторинних видів), що на 4,6 % більше, ніж протягом 2015 року. У структурі використаного палива 34,3 % припало на природний газ, а 31,8 % — на вугілля. Такі об'єми показують, що закупівлі паливно-енергетичних ресурсів є актуальним питанням, особливо зважаючи на те, що є певна плутанина навколо необхідності проведення торгів через ProZorro, оскільки Закон України «Про публічні закупівлі» встановлює певні винятки. Окрім того, усе більшого поширення набувають альтернативні паливно-енергетичні ресурси.

Розвиток відновлюваних джерел енергії вважають перспективним як у світі, так і в Європі, де ще 23 квітня 2009 року Директива 2009/28/ЕС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел, встановила, що частка відновлюваних джерел у кінцевому споживанні енергії в Енергетичному Співтоваристві 2020 року має складати 20 % (Енергетичне Співтовариство — це міжнародна організація, яка об'єднує Європейський Союз та сусідні країни з метою створення інтегрованого загальноєвропейського енергетичного ринку; Україна стала повноправним членом Енергетичного Співтовариства 1 лютого 2011 року). У цій Директиві також сказано, що кожна країна має встановити обов'язкову національну мету й розробити національний план дій з відновлювальної енергетики. В Україні такий план — Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року – було затверджено розпорядженням КМУ від 01.10.2014 № 902-р. Згідно з ним, Україна взяла на себе зобов'язання до 2020 року досягти рівня 11 % енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, у загальному кінцевому енергоспоживанні країни.

Також про важливість запровадження «зеленої» економіки сказано в Паризькій кліматичній угоді, схваленій наприкінці 2015 року. Ця угода зазначає, що індустріальні держави світу повинні до 2030 року скоротити до нуля шкідливі викиди в атмосферу від виробництва енергії з вугілля, а до 2050 року всі країни світу мають практично повністю відмовитись від викопного палива в енергетиці, промисловості і транспорті та перейти на повністю на відновлювальну енергетику. Вісімнадцять держав (Великобританія, Канада, Бельгія, Австрія, Італія, Швейцарія, Франція, Фінляндія, Нова Зеландія, Мексика, Маршаллові острови та інші), а також кілька американських штатів і підприємств — усього 25 учасників — оголосили про створення міжнародного альянсу за відмову від вугільної енергетики. Так, у Великобританії планують до 2025 року зупинити всі вугільні електростанції, а в Канаді — до 2030-го.

Ринок відновлюваної енергетики та виробництво альтернативних паливно-енергетичних ресурсів в Україні теж активно розвивається. За словами голови Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження Сергія Савчука, протягом 2017 року Україна відкрила 257 МВт потужностей із «зеленої» електроенергетики та 1,8 ГВт потужностей теплової генерації. Передусім такий розвиток пов'язаний із постійним зростанням вартості енергоносіїв та «зеленим» тарифом, створеним для стимулювання виробництва енергії з відновлюваних джерел.

Згідно з Законом України «Про альтернативні джерела енергії» від 20.02.2003 № 555-IV, **«зелений» тариф** — це спеціальний тариф, за яким закупають електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, зокрема на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії — лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями). Порядок встановлення, перегляду та припинення дії «зеленого» тарифу на електричну енергію для суб'єктів господарської діяльності та приватних домогосподарств затверджено Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), від 02.11.2012 № 1421. Цей порядок визначає, що «зелений» тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, та приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт, зафіксовано в євро і **коригується залежно від курсу один раз на квартал**. Зокрема, постанова НКРЕКП від 29.12.2017 № 1609 «Про встановлення «зелених» тарифів на електричну енергію для приватних домогосподарств» установила «зелений» тариф на електричну енергію для приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт, та які введені в експлуатацію:

з 1 липня 2015 року по 31 грудня 2019 року — 377,39 коп/кВт·год (без ПДВ);

з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2024 року — 338,95 коп/кВт·год (без ПДВ);

з 1 січня 2025 року по 31 грудня 2029 року — 302,26 коп/кВт·год (без ПДВ).

«Зелений» тариф на електричну енергію для приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт, теж залежить від часу введення в експлуатацію:

з 1 квітня 2013 року по 31 грудня 2014 року — 1163,62 коп/кВт·год (без ПДВ);

з 1 січня 2015 року по 30 червня 2015 року — 1046,56 коп/кВт·год (без ПДВ);

з 1 липня 2015 року по 31 грудня 2015 року — 649,95 коп/кВт·год (без ПДВ);

з 1 січня 2016 року по 31 грудня 2016 року — 616,75 коп/кВт·год (без ПДВ);

з 1 січня 2017 року по 31 грудня 2019 року — 587,05 коп/кВт·год (без ПДВ);

з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2024 року — 527,65 коп/кВт·год (без ПДВ);

з 1 січня 2025 року по 31 грудня 2029 року — 469,99 коп/кВт·год (без ПДВ).

Для порівняння: тариф українських атомних електростанцій держпідприємства «Енергоатом» з 1 січня 2018 року становить 54,03 коп/кВт·год.

Варто зазначити, що 18 серпня 2017 року Кабінет Міністрів України схвалив Енергетичну стратегію України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», спрямовану не лише на зниження енергоємності економіки, а й на стале розширення використання всіх видів відновлюваної енергетики (отримання та використання енергії з відновлюваних джерел енергії), яка стане одним з інструментів гарантування енергетичної безпеки України. Згідно із цією стратегією, 25 % від загального первинного постачання енергії припадатиме на відновлювану енергетику. Зокрема, цього заплановано досягти завдяки збільшенню використання біомаси в генерації електро- та теплоенергії шляхом:

стимулювання використання біомаси як палива на підприємствах, де біомаса є залишковим продуктом;

інформування про можливості використання біомаси як палива в індивідуальному тепlopостачанні;

сприяння створенню конкурентних ринків біомаси.

Альтернативні паливно-енергетичні ресурси

Термін «**паливно-енергетичні ресурси**» визначено в **Законі України «Про енергозбереження»** від 1 липня 1994 року № 74/94-ВР. Він означає сукупність усіх природних і перетворених видів палива та енергії, які використовують у національному господарстві. **Паливно-енергетичні ресурси є широким поняттям, яке серед іншого включає й альтернативні ресурси.**

Відповідно до **Закону України «Про альтернативні види палива»** від 14 січня 2000

року № 1391-XIV (далі — Закон про альтернативне паливо) **біологічні види палива (біопаливо)** — це тверде, рідке та газове паливо, виготовлене з біологічно відновлювальної сировини (біомаси), яке можна використовувати як паливо або компонент інших видів палива, а **біомаса** — це невикопна біологічно відновлювана речовина органічного походження, здатна до біологічного розкладу, у вигляді продуктів, відходів та залишків лісового та сільського господарства (рослинництва і тваринництва), рибного господарства і технологічно пов'язаних з ними галузей промисловості, а також складова промислових або побутових відходів, здатна до біологічного розкладу. Цей же Закон про альтернативне паливо визначає, що **нетрадиційні джерела та види енергетичної сировини** — це сировина рослинного походження, відходи, тверді горючі речовини, інші природні і штучні джерела та види енергетичної сировини, у тому числі нафтові, газові, газоконденсатні і нафтогазоконденсатні вичерпані, непромислового значення та техногенні родовища, важкі сорти нафти, природні бітуми, газонасичені води, газогідрати тощо, виробництво (видобуток) і переробка яких потребує застосування новітніх технологій і які не використовують для виробництва (видобутку) традиційних видів палива.

Крім того, стаття 3 Закону про альтернативне паливо зазначає, що **паливо визначають альтернативним, якщо** воно:

повністю виготовлене (видобуте) з нетрадиційних та поновлювальних джерел і видів енергетичної сировини (включаючи біомасу) або є сумішшю традиційного палива з альтернативним, вміст якого має відповідати технічним нормативам моторного палива;

виготовлене (видобуте) з нафтових, газових, нафтогазоконденсатних родовищ непромислового значення, вичерпаних родовищ, з важких сортів нафти тощо і за своїми ознаками відрізняється від вимог до традиційного виду палива. Якщо таке паливо за своїми ознаками відповідає вимогам до традиційного виду палива, то дія цього Закону поширюється тільки на його виробництво (видобуток) і не поширюється на споживачів палива;

нормативи екологічної безпеки і наслідки застосування альтернативних видів палива для довкілля і здоров'я людини відповідають вимогам, установленим законодавством України для традиційних видів палива.

На сьогодні одним з основних відновлювальних джерел енергії є **біогаз**, а встановлення біогазових установок набуває все більшого поширення. Окремі експерти європейський ринок оцінюють в 3 млрд доларів, і за прогнозами він активно зростатиме. Суть роботи біогазових установок полягає в тому, що у ферментерах за допомогою спеціальних бактерій відбувається розкладання біомаси, унаслідок чого утворюється газ. Як сировину можна використовувати відходи сільського господарства, органічні відходи, гній, послід

тваринницьких ферм, енергетичні рослини тощо. Отриманий біогаз використовують у когенераційних установках (когенерація — це одночасне виробництво електричної та теплової енергії в межах одного технологічного процесу), а також у автомобілях з газовими двигунами. Відпрацьована ж маса може бути використана як органічне добриво.

Закон України «Про енергозбереження» зазначає, що загалом до **альтернативних видів газового палива** належать:

газ (метан) вугільних родовищ, а також газ, одержаний у процесі підземної газифікації та підземного спалювання вугільних пластів;

газ, одержаний під час переробки твердого палива (кам'яне та буре вугілля, горючі сланці, торф), природних бітумів, важкої нафти;

газ, що міститься у водоносних пластах нафтогазових басейнів з аномально високим пластовим тиском, в інших підземних газонасичених водах, а також у газонасичених водоймищах і болотах;

газ, одержаний з природних газових гідратів, та підгідратний газ;

біогаз, звалищний, генераторний газ у будь-якому стані, біоводень, інше газове паливо, одержане з біомаси; газ у будь-якому стані, одержаний під час переробки твердого палива (кам'яне та буре вугілля, горючі сланці, торф), природних бітумів, важкої нафти, нафтової сировини;

газ, одержаний з промислових відходів (газових викидів, стічних вод промислової каналізації, вентиляційних викидів, відходів вугільних збагачувальних фабрик тощо);

стиснений та зріджений природний газ, зріджений нафтовий газ, супутній нафтовий газ, вільний газ метан, якщо вони одержані з газових, газоконденсатних та нафтових родовищ непромислового значення та вичерпаних родовищ і не належать до традиційних видів палива.

До **альтернативних видів твердого палива** належать:

продукція та відходи сільського господарства (рослинництва і тваринництва), лісового господарства та технологічно пов'язаних з ним галузей промисловості, а також гранули, брикети, деревне вугілля та вуглиста речовина, вироблені із цієї продукції та відходів, що використовують як паливо;
органічна частина промислових та побутових відходів, а також гранули та брикети, вироблені з них;

торф, а також гранули та брикети, вироблені з нього.

Зростання попиту на тверде альтернативне паливо пов'язане зі значними обсягами рослинних відходів сільського господарства в Україні та зростанням популярності твердопаливних котлів, які часто є хорошою альтернативою наявним системам опалення. Існує велика кількість різних типів котлів, що дає можливість використовувати їх як у побуті, так і в промисловості. Для деяких котлів можна використовувати лише один тип палива — наприклад, деревину та деревні відходи або пелети. Інші ж є універсальними, у них можна використовувати кілька типів палива (включно з вугіллям та нафтопродуктами). При використанні твердопаливних котлів найчастіше йдеться про пелети, брикети і щепу.

Сировиною для виробництва **паливних брикетів** може бути тирса, солома, лушпиння соняшнику, гречки тощо. Паливні брикети розрізняють за формою, яка може бути трьох типів:

RUF — брикети у вигляді цеглин зі стандартними розмірами 65 x 95 x 150 мм. З недоліків: цей тип брикет нестійкий до вологи та механічних пошкоджень;

NESTRO — брикети, що мають форму циліндра діаметром 60–90 мм і довжиною 50–350 мм, теж не дуже стійкі до вологи;

Pini&Kay — брикети у формі багатогранника з отвором усередині, що мають максимальну тривалість горіння та теплотворність.

Пелети — це паливні гранули циліндричної форми завширшки 5–8 мм і завдовжки до 40 мм, найчастіше відходи деревообробної промисловості (тирса, тріски) та сільського господарства (лушпиння соняшнику, кукурудзи, солома і т. п.). При виробництві пелет сировину спочатку подрібнюють до стану пилу та сушать, а потім спеціальний гранулятор формує з маси гранули.

Щепа, зважаючи на невисоку ціну, може бути альтернативою пелетам та брикетам.

Та через велику об'ємну вагу транспортування щепи на великі відстані є не вигідним.

Рідкі види альтернативного палива насамперед асоціюються з біоетанолом та біодизелем, хоча до цієї групи належать:

горючі рідини, одержані під час переробки твердих видів палива (вугілля, торфу, сланців);

спирти (біоетанол, біобутанол) та отримані на їх основі синтетичні продукти, що можуть бути використані як паливо або компоненти палива (добавки на основі

біоетанолу та біобутанолу), олії, інші види рідкого палива з біомаси (у тому числі біодизель);

горючі рідини, отримані з промислових відходів, у тому числі газових викидів, стічних вод, виливів та інших відходів промислового виробництва;

паливо, одержане з нафти і газового конденсату нафтових, газових та газоконденсатних родовищ непромислового значення та вичерпаних родовищ, з важких сортів нафти та природних бітумів, якщо це паливо не належить до традиційного виду.

Що ж до вищезгаданого **біоетанолу**, то це — етиловий спирт (етанол), що отримують у процесі переробки рослинної сировини. Він не токсичний та не спричиняє забруднення ґрунтових вод і доквілля, проте не може бути готовим паливом для автомобільного транспорту. На даний час використовують стандартизовані композиції, в назві яких вказано вміст біоетанолу. Наприклад, E85 — це паливна суміш, що складається з 85 % етанолу і 15 % бензину, а E95 — суміш, яка містить 95 % етанолу і 5 % бензину. Вважають, що якщо в паливі біоетанолу міститься менше 10 %, то його характеристики змінюються незначно. І таке паливо не впливає на технічний стан двигуна і його систем. Часто про таку кількість біоетанолу в паливі споживачам навіть не повідомляють.

Біодизель — це екологічно чистий вид біопалива, який отримують з олії чи тваринного жиру. Технологія отримання біодизеля є значно простішою, ніж біоетанолу, а сировиною найчастіше є ріпакова олія.

Законодавство України

Законодавство у сфері альтернативних паливно-енергетичних ресурсів включає в себе:

Закон України № 1391-XIV від 14.01.2000 **«Про альтернативні види палива»** — визначає правові, соціальні, економічні, екологічні та організаційні засади виробництва (видобутку) і використання альтернативних видів палива, а також стимулювання збільшення частки їх використання до 20 % від загального обсягу споживання палива в Україні до 2020 року.

Закон України № 555-IV від 20.02.2003 **«Про альтернативні джерела енергії»** — визначає правові, економічні, екологічні та організаційні засади використання альтернативних джерел енергії та має на меті сприяння розширенню їх використання у паливно-енергетичному комплексі, описує особливості встановлення «зеленого» тарифу.

Закон України № 1391-VI від 21.05.2009 «**Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива**» — прийнято для стимулювання виробництва та використання біологічних видів палива, розвитку в Україні національного паливного ринку на основі залучення біомаси як відновлювальної сировини для виготовлення біологічних видів палива.

Постанова Кабінету Міністрів України № 1307 від 5.10.2004 «**Про порядок видачі свідоцтва про належність палива до альтернативного**» — встановлює порядок видачі свідоцтв Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження. Для отримання свідоцтва необхідно подати агентству заяву, яка має бути розглянута протягом 10 днів. Свідоцтво видають строком на два роки. **Варто зазначити, що отримання свідоцтва є необов'язковим та добровільним.**

Закупівлі паливно-енергетичних ресурсів

При закупівлях паливно-енергетичних ресурсів загалом та альтернативних паливно-енергетичних ресурсів зокрема часто виникають питання, пов'язані з необхідністю проведення торгів у системі ProZorro. Так, у ч. 4 ст. 2 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон, Закон про публічні закупівлі) зазначено, що цей **Закон не поширюється на випадки**, якщо предметом закупівлі є паливно-енергетичні ресурси для виробництва електричної, теплової енергії, проведення геологічного вивчення родовищ корисних копалин [у тому числі неопромінених паливних елементів (твелів) для ядерних реакторів], але ця норма стосується лише **замовників, які провадять діяльність в окремих сферах господарювання**. До таких замовників, згідно з п. 9 ч. 1 ст. 1, належать юридичні особи та/або суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність в окремих сферах господарювання та відповідають хоча б одній з таких ознак:

органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим, органам місцевого самоврядування належить частка у статутному капіталі суб'єкта господарювання в розмірі більше ніж 50 відсотків або такі органи володіють більшістю голосів у вищому органі суб'єкта господарювання чи правом призначати більше половини складу виконавчого органу або наглядової ради суб'єкта господарювання;

наявність спеціальних або ексклюзивних прав.

Окремими сферами господарювання, згідно з п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону, є:

забезпечення виробництва, транспортування, постачання та зберігання газу;

забезпечення виробництва, транспортування та постачання теплової енергії;

забезпечення виробництва, передачі, розподілу, купівлі-продажу, постачання електричної енергії, централізованого диспетчерського (оперативно-технологічного) управління об'єднаною енергетичною системою України;

забезпечення виробництва, транспортування та постачання питної води, забезпечення функціонування централізованого водовідведення;

надання послуг з користування інфраструктурою залізничного транспорту загального користування, забезпечення функціонування міського електричного транспорту та експлуатація його об'єктів для надання послуг з перевезення;

надання послуг автостанцій, портів, аеропортів, послуг з аеронавігаційного обслуговування польотів повітряних суден;

надання послуг поштового зв'язку, геологічне вивчення (у тому числі дослідно-промислово розробка родовищ) нафтогазоносних надр, родовищ вугілля та інших видів твердого палива;

забезпечення функціонування та експлуатація телекомунікаційних мереж фіксованого зв'язку загального користування або надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг;

забезпечення транспортування, зберігання, переробки нафти та нафтопродуктів сирих;

забезпечення функціонування ринку електричної енергії, ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, балансуючого ринку, ринку допоміжних послуг, а також надання послуг адміністратора розрахунків, адміністратора комерційного обліку, оператора ринку, гарантованого покупця відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», надання допоміжних послуг на ринку допоміжних послуг та послуг із забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії»;

розроблення, виготовлення, реалізація, ремонт, модернізація та утилізація озброєння, військової техніки, військової зброї і боєприпасів до неї, організація, координація, а також безпосереднє постачання товарів, виконання робіт та надання послуг на виконання державного оборонного замовлення.

Також Закон зазначає, що **не вважається діяльністю в окремих сферах господарювання** така діяльність:

виробництво та постачання теплової енергії до мереж загального користування, якщо таке виробництво є наслідком іншої виробничої діяльності замовника, крім діяльності, що здійснюється у сферах, визначених у цьому пункті, при цьому постачання теплової енергії здійснюється лише в цілях економної експлуатації виробничих потужностей замовника, а доходи від цієї діяльності не перевищують 20 відсотків середньорічного доходу за попередні три роки, включаючи дохід за поточний рік;

виробництво, передача та постачання електричної енергії до мереж загального користування, якщо таке виробництво, передача та постачання є необхідними для споживання самим замовником для здійснення іншої виробничої діяльності, крім діяльності, що провадиться у сферах, визначених у цьому пункті, а обсяг постачання електричної енергії замовником до мереж загального користування залежить від рівня його власного споживання, за умови, що власне споживання є не меншим ніж 70 відсотків загального обсягу виробленої замовником електроенергії, розрахованого за середньорічними показниками виробництва за попередні три роки, включаючи показники за поточний рік;

виробництво, транспортування та постачання питної води в мережі загального користування, якщо таке виробництво, транспортування та постачання є необхідними для споживання самим замовником для здійснення іншої виробничої діяльності, крім діяльності, що провадиться у сферах, визначених у цьому пункті, а обсяг постачання питної води замовником для загального користування залежить від рівня його власного споживання, за умови, що власне споживання є не меншим ніж 70 відсотків загального обсягу виробленої замовником питної води, розрахованого за середньорічними показниками виробництва за попередні три роки, включаючи показники за поточний рік;

Тобто так звані **звичайні замовники** [замовники в розумінні абз. 1 п. 9 ч. 1 ст. 1 Закону — органи державної влади, органи місцевого самоврядування та органи соціального страхування, створені відповідно до закону, а також юридичні особи (підприємства, установи, організації) та їх об'єднання, які забезпечують потреби держави або територіальної громади, якщо така діяльність не здійснюється на промисловій чи комерційній основі, за наявності однієї з зазначених в пункті ознак] **здійснюють закупівлі паливно-енергетичних ресурсів, у тому числі альтернативних, керуючись вартісними межами предмета закупівлі (ч. 1 ст. 2 Закону про публічні закупівлі) і в передбаченому Законом порядку.** Тобто, наприклад, сільські ради, управління освіти, лікарні та інші замовники мають оголошувати закупівлі газу або інших ресурсів для

опалення власних приміщень через систему ProZorro, а Укрпошта як національний оператор поштового зв'язку здійснюватиме такі закупівлі без застосування вимог Закону та підзаконних нормативно-правових актів, розроблених на його виконання, не вноситиме їх до річного плану та додатку до нього, а також не оприлюднюватиме звіт про укладені договори в системі електронних закупівель.

З додатковою інформацією щодо здійснення закупівель замовниками в окремих сферах господарювання можливо ознайомитися у випуску журналу № 7 (58) за липень 2016 року на сторінках 41-43 (лист Мінекономрозвитку України від 12.05.2016 № 3302-06/13747-07 «Щодо здійснення закупівель замовниками, якій здійснюють діяльність в окремих сферах господарювання») та у випуску журналу № 5 (68) за травень 2017 року на сторінках 42-47 (лист Мінекономрозвитку України від 31.03.2017 № 3302-06/10639-06 «Щодо випадків, на які не поширюється дія Закону України "Про публічні закупівлі"»).

Актуальні питання щодо закупівлі альтернативних ПЕР

Питання № 1: «Згідно з п. 2 ч. 4 ст. 2 Закону про публічні закупівлі, його дія для замовників, які провадять діяльність в окремих сферах господарювання, додатково не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є паливно-енергетичні ресурси для виробництва, зокрема, теплової енергії. Таким чином, підприємство закуповує дрова, брикети, відходи деревини, необхідні для виробництва теплової енергії, без застосування цього Закону. Чи є альтернативні види палива паливно-енергетичними ресурсами? Тож у випадку, якщо замовник в окремих сферах господарювання закуповуватиме тріски, гранули тощо для виробництва теплової енергії, то торги на такі закупівлі проводити не потрібно?»

Відповідь: — Термін «паливно-енергетичні ресурси» визначено в Законі України «Про енергозбереження» від 1 липня 1994 року № 74/94-ВР. Він означає сукупність усіх природних і перетворених видів палива та енергії, які використовують у національному господарстві. Відповідно до Закону України «Про альтернативні види палива» від 14 січня 2000 року № 1391-XIV «біологічні види палива (біопаливо)» — тверде, рідке та газове паливо, виготовлене з біологічно відновлювальної сировини (біомаси), яке може бути використане як паливо або компонент інших видів палива. Таким чином, пелети, тріски, гранули тощо є паливно-енергетичними ресурсами та належать до твердих біологічних видів палива. Тобто у випадку закупівлі замовником, що провадить діяльність в окремих сферах господарювання, паливно-енергетичних ресурсів (у тому числі альтернативних ПЕР) з метою виробництва теплової енергії Закон про публічні закупівлі не застосовують.

Питання № 2: «Згідно з п. 2 ч. 4 ст. 2 Закону про публічні закупівлі, його дія для замовників, які провадять діяльність в окремих сферах господарювання, додатково не

поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є паливно-енергетичні ресурси для виробництва, зокрема, теплової енергії. Таким чином, підприємство закуповує дрова, брикети, відходи деревини, необхідні для виробництва теплової енергії, без застосування цього Закону. Чи можна вважати, що дія цього Закону в такому випадку не поширюється на закупівлю супутньої послуги з перевезення безпосередньо дров, брикетів для виробництва теплової енергії?»

Відповідь: — Відповідно до ч. 4 ст. 2 Закону дія цього Закону для замовників, які провадять діяльність в окремих сферах господарювання, додатково не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є, зокрема, паливно-енергетичні ресурси для виробництва електричної, теплової енергії, проведення геологічного вивчення родовищ корисних копалин [у тому числі неопромінених паливних елементів (твелів) для ядерних реакторів]. З визначення паливно-енергетичних ресурсів випливає, що в розумінні Закону про публічні закупівлі це — товар. Згідно з п. 32 ч. 1 ст. 1 Закону, **товар** — продукція, об'єкти будь-якого виду та призначення, у тому числі сировина, вироби, устаткування, технології, предмети в твердому, рідкому і газоподібному стані, **а також послуги, пов'язані з постачанням таких товарів, якщо вартість таких послуг не перевищує вартості самих товарів.**

Отже, **якщо вартість послуг з транспортування паливно-енергетичних ресурсів не перевищує вартості самих ресурсів, то замовник, який провадить діяльність в окремих сферах господарювання, може закупити ресурси і супутні їм послуги з їх транспортування в рамках однієї закупівлі. І така закупівля не підпадає під дію Закону.**

Якщо замовник окремо закуповує паливно-енергетичні ресурси для виробництва електричної, теплової енергії і окремо послуги з їх транспортування, то відповідно закупівля ресурсів не підпадає під дію Закону, а послуги з транспортування закуповують відповідно до Закону з огляду на вартісні межі, встановлені в ст. 2 Закону.